

УДК: 636.592.082

С.М.ПАНЬКОВА, кандидат сільськогосподарських наук,
О.О.КАТЕРИНИЧ, доктор сільськогосподарських наук
О.П.ЗАХАРЧЕНКО, науковий співробітник,
Т.Б.ПЕЧЕНІЖСЬКА, науковий співробітник,
Н.А.ФЕСЕНКО, молодший науковий співробітник
 Державна дослідна станція птахівництва НААН України

Новий вітчизняний м'ясо-яєчний гібрид для присадибного та органічного виробництва (економічна ефективність вирощування півників)

Представлено новий продукт вітчизняної селекції – «фермерські півники». Це міжпородний м'ясо-яєчний гібрид отриманий від схрещування півнів породи плімутрок білий та курей породи полтавська глиняста, із бажаним співвідношенням за забарвленням оперення. Дано загальну оцінку екстер'єру гібридної птиці (форма гребеня, забарвлення оперення). Визначено економічну ефективність вирощування гібридних півників порівняно з базовими варіантами (вихідними формами). Завдяки нижчій собівартості 1 кг м'яса гібридів відносно вихідних форм (на 2,2–11,5%), економічна ефективність їх вирощування у розрахунку на кожні 100 голів складає 101,3 грн. (до батьківської форми).

Кури, гібрид, вирощування, витрати корму, економічна ефективність

Аналіз сучасного стану галузі птахівництва в Україні свідчить про використання в птахівничих господарствах переважно спеціалізованих ліній і кросів яєчного та м'ясного напрямку продуктивності. В умовах інтенсивного виробництва яєць і м'яса птиці на птахофабриках, у спеціалізованих господарствах використання такого генофонду вітчизняної і зарубіжної селекції забезпечує високу продуктивність птиці і ефективність виробництва [1]. У той же час постійно зростає питома

вага фермерських та присадибних господарств, де виробництво товарної продукції птахівництва для забезпечення власних потреб і реалізації населенню, відбувається в невеликих обсягах з використанням кормів власного виробництва та з низькими затратами праці [2]. Використання спеціалізованих типів і кросів птиці у цих умовах буде неефективним, оскільки для них необхідні контрольовані умови утримання і годівлі. Виходячи з цих передумов, виникла необхідність у створенні універсального

(м'ясо-яєчного) гібриду, який би мав добру пристосованість до місцевих умов за високої інтенсивності росту півників при вирощуванні (на відгодівлі).

Відповідно наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України та Національної академії аграрних наук України 11 вересня 2014 р. № 344/197 у нашій країні діють 4 репродуктори з розведення курей із білим забарвленням оперення, 9 – із коричневим (золотистим) та 5 – із різнобарвним. Це підкреслює великий інтерес населення країни до різноманітної за кольором оперення птиці.

Виведені в Інституті птахівництва популяції м'ясо-яєчних курей з різним забарвленням оперення користуються великим попитом у власників присадибних та фермерських господарств України та країн ближнього зарубіжжя завдяки комбінованому типу продуктивності, високій життєздатності птиці та привабливому зовнішньому вигляду [3]. Добре виражений подвійний тип продуктивності та високі адаптивні якості цієї птиці сприяють використанню її як батьківської форми при отриманні м'ясо-яєчних гібридів. Як материнська форма при отриманні гібридів комбінованого типу продуктивності можуть використовуватися кури аборигенної полтавської глинястої породи, яка характеризується відмінною пристосованістю до місцевих умов розведення, високою життєздатністю, підвищеною стійкістю до неопластичних захворювань, має ніжне соковите м'ясо і затверджена як нове селекційне досягнення Наказом Міністерства аграрної політики

України №781/111 від 6.11.07 [4]. З урахуванням генетики оперення саме таке гібридне поєднання дозволяє отримати бажане для більшості населення фінальне співвідношення особин за забарвленням пера у добового молодняку та дорослої птиці.

Мета дослідження

Метою наших досліджень було вивчення ефективності вирощування півників нового міжпородного гібридного поєднання – «фермерські півники», де в якості батьківської форми використано півнів лінії Г2 м'ясо-яєчної породи «Геркулес білий», в якості материнської – несучок лінії 14 яєчно-м'ясної полтавської глинястої породи, у порівняльному аспекті з вихідними формами.

Матеріал та методи досліджень

Дослідження проведено на експериментальній фермі «Збереження державного генофонду птиці» Державної дослідної станції птахівництва НААН України. Отриманих у результаті інкубації яєць гібридних (Г2х14) та чистолінійних (Г2 і 14) добових півників було посаджено для вирощування на м'ясо (по 100 голів у кожній групі). Годівлю курчат здійснювали досхочу повнораціонним комбікормом для вирощування ремонтного молодняку. Термін вирощування становив 12 тижнів. Курчат вирощували з дотриманням нормативних параметрів утримання, які найбільш поширені у фермерських господарствах країни. Параме-

Рис. 1. Забарвлення оперення 12-тижневих півників: 1 – біле та чорно-смугасте, 2 – червоно-смугасте, 3 – золотисте

три мікроклімату, фронт годівлі й напування, режим освітлення, щільність посадки курчат всіх груп були однаковими.

Упродовж усього досліджу в кожній групі щоденно враховували витрати кормів. У кінці досліджу було вираховано конверсію корму, валові витрати корму на одиницю продукції – 1 кг живої маси та визначено економічну ефективність вирощування гібридних півників порівняно з базовими варіантами (вихідними формами) [5].

Результати досліджень

Полтавські глинясті кури розводяться населенням переважно в Полтавській, Харківській та Сумській областях [6]. Екстер'єрні особливості: тулуб помірно широкий; голова невелика; дзьоб короткий, темний; гребінь буває частіше трояндоподібний (ген *R*) чи листоподібний (ген *r*); вушні мочки червоного кольору; шия коротка; спина пряма, широка; груди добре розвинуті, опуклі; крила невеликі, щільно прилягають до тулуба; ноги короткі міцні, жовті. Хвіст середньої довжини, із розвинутими косицями у самців. Колір оперення глинястий (*ss bb ii CC ee CoCo bl bl*). Птиця відрізняється спокійним темпераментом, більш пристосована до утримання на підлозі. Показники продуктивності: несучість – 220-230 яєць, маса яєць 58-60 г, жива маса: курей – 2,1 кг, півнів – 3,0 кг, життєздатність та відтворні якості – високі. Колір шкаралупи яєць світло-коричневий та кремовий.

Батьківська форма представлена лінією Г2 породи плімутрок білий, яка більш відома в Україні як «Геркулес сніжний» [7]. Екстер'єрні особливості типові для м'ясо-яєчних порід з подвійною продуктивністю. Колір оперення білий (*SS BB II CC ee coco bl bl*). Конституція міцна – тулуб широкий і глибокий; голова середньої величини з листоподібним гребенем. Птиця краще пристосована до утримання на підлозі при вільному парванні, але може утримуватися і у кліткових батареях різного типу при штучному осіменінні.

За результатами оцінки екстер'єру 12-тижневих гібридних півників у переважній більшості птиці (42 %) встановлено золотисте (*ss bb ii CC ee coco bl bl*) та біле (*SS BB II CC ee coco bl bl*) забарвлення оперення (39 % від загальної чисельності). П'ята частина гібридів (19%) мала кольорове забарвлення. Спектр оперення у відповідності із батьківськими формами об'єднував 11% птиці із червоно-рябим (*ss BB ii CC EE coco bl bl*) та чорно-смугагим (*SS BB ii CC EE coco bl bl*) забарвленням оперення. Незначна кількість курей мала суцільне блакитне забарвлення (*ss BB ii CC EE coco Bl Bl*) – 4,5% та глинясте (*ss bb ii CC ee CoCo bl bl*) – 3,5% (рис. 1).

Крім того, у птиці спостерігали два типи гребеня – трояндоподібний (ген *R*), як у материнської форми, та листоподібний, як у батьківської форми (*r*). Співвідношення особин становило 74% проти 26%, відповідно. Узагальнені результати оцінки птиці за екстер'єром показано на рис 2.

Протягом усього періоду вирощування гібридні півники істотно переважали материнську форму за живою масою на 53-69% ($P > 0,999$), поступаючись батьківській формі на 16-27% ($P > 0,999$).

При цьому гібридний молодняк відрізнявся високою життєздатністю порівняно з обома вихідними формами. Збереженість гібридних курчат становила 100%, у той час як в групах вихідних форм вона була дещо нижчою – 98,3% у батьківській і 96,7% – у материнській. За цим показником відмічено ефект зоотехнічного гетерозису на рівні +2,56% та істинного гетерозису на рівні +1,73%.

Розрахунок ефективності вирощування гібридних півників порівняно з вихідними формами у розрахунку на 100 голів наведено в таблиці.

Витрати комбікорму на 1 голову при вирощуванні в групі гібридів становили 7,9 кг, на 1 кг приросту живої маси – 3,16 кг, що нижче, ніж

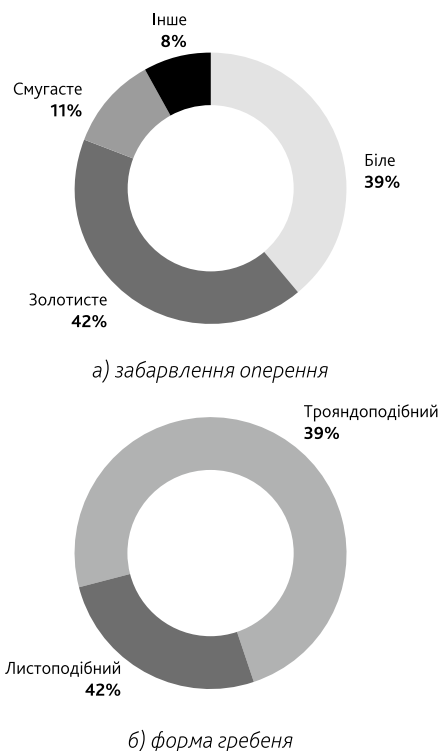

Рис. 2. Оцінка птиці за ознаками екстер'єру

Показники економічної ефективності відгодівлі гібридних півників на м'ясо

Показники	Група птиці		
	Г2 (плімутрок білий)	14 (полтавська глиняста)	Г2x14 (гібрид)
Поголів'я, голів	100	100	100
Збереженість, %	98,3	96,7	100,0
Жива маса у віці 12 тижнів, кг	3,34	1,64	2,53
Валовий вихід м'яса в живій масі, кг	328,2	158,9	253,2
Витрати комбікорму, кг:			
— на 1 голову	10,4	5,6	7,9
— на 1 кг приросту живої маси	3,21	3,60	3,16
Всього витрат корму за період вирощування, кг	1 038,0	557,2	786,7
Середня ціна 1 кг корму, грн.	4,0	4,0	4,0
Всього затрати на вирощування (70% — корми), грн.	5 931,4	3 184,0	4 493,3
Собівартість 1 кг м'яса в живій масі, грн.	18,1	20,0	17,7
Середня реалізаційна ціна 1 кг м'яса в живій масі, грн.	20,0	20,0	20,0
Виручка від реалізації м'яса в живій масі, грн.	6 564,2	3 178,2	5 064,7
Прибуток, грн.	632,8	-5,8	571,3
Рентабельність, %	10,7	-0,2	12,7
Економічна ефективність (грн.) порівняно з:			
— батьківською формою	—	—	101,3
— материнською формою	623,6	—	582,4

у батьківської форми (відповідно на 24% та 1,6%). Найменше корму було витрачено на 1 голову у птиці материнської форми – 5,6 кг, у той же час на 1 кг приросту живої маси в цій групі були найвищі витрати – 3,6 кг.

Виходячи з таких витрат кормів та затрат на них, які складають не менше 70% від загальних затрат на вирощування, собівартість 1 кг м'яса в живій масі найнижчою була в дослідній групі – 17,7 грн. проти 18,1-20 грн. у контрольних. Рентабельність виробництва м'яса гібридних курчат вища на 2% порівняно з курчатами батьківської форми, та на 12,9% – порівняно з материнською лінією, вирощування півників якої виявилось збитковим. Економічна ефективність вирощування гібридних півників (у розрахунку на 100 голів) порівняно з батьківською формою складає 101,3 грн., а порівняно з материнською – 582,4 грн.

ВИСНОВКИ

1. Встановлено, що міжпородний м'ясо-яєчний гібрид, отриманий від схрещування півнів породи плімутрок білий та курей породи полтавська глиняста, за розподілом генотипів забарвлення оперення має значний спектр їх прояву та відповідає загальним потребам населення країни.

2. «Фермерські півники» характеризуються високою життєздатністю (збереженість 100% проти 96,7–98,3% у птиці вихідних форм) та живою масою при вирощуванні їх на м'ясо (2,53 кг у 12-тижневому віці).

3. Економічна ефективність вирощування гібридних півників (у розрахунку на 100 голів) порівняно з батьківською формою становить 101,3 грн., а порівняно з материнською – 582,4 грн. ■

Представлено новий продукт отечественной селекции – «фермерские петушки». Это межпородный мясо-яичный гибрид, полученный в результате скрещивания петухов породы плімутрок белый и кур породы полтавская глинястая. Показано экономическую эффективность выращивания гибридных петушков по сравнению с базовыми вариантами (исходными формами). Благодаря тому,

что себестоимость 1 кг мяса гибридов по сравнению с птицей исходных форм ниже (на 2,2–11,5%), экономическая эффективность их выращивания в расчете на каждые 100 голов составляет 101,3 грн. (по отношению к родительской форме).

Куры, гибрид, выращивание, затраты корма, экономическая эффективность

Presented the new national product selection – “farmer cocks”. This interbreed meat and egg hybrid obtained by crossing cocks he white plymouthrock and chickens oldtava clay with the desired ratio in color feathers. Is given overall assessment of the exterior of hybrid birds (ridge shape, color plumage). Determined the cost-effectiveness of hybrid fattening cockerels than the base versions (original form). Due to the lower cost of 1 kg of meat hybrids relative to the original forms (in 2,2–11,5%), economic efficiency of feeding per every 100 roosters is 101.3 UAN (the parent form).

Chickens, hybrid, feeding, feed costs, economic efficiency

Література

1. Терещенко О.В. Стан і перспективи розвитку птахівництва /О.В. Терещенко //Сучасне птахівництво. – 2011. – №7-8. – С.4-8.
2. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка. – К.: ННЦ “ІАЕ”, 2012. – 182 с.
3. Захарченко О.П. Господарсько-корисні ознаки м'ясо-яєчних курей бірківської популяції / О.П. Захарченко // Птахівництво: Міжвід. наук. темат. зб. / ІП НААН. – Харків, 2010. – Вип. 65. – С.47-52.
4. Катеринич О. Національне надбання «Полтавська глиняста» / О. Катеринич, С. Руда, І. Подстрешна // Агробізнес сьогодні. – 2011. – №15-16. – С. 48-49.
5. Чарьев А.Б. Экономическая эффективность раздельного по полу выращивания бройлеров кросса «Росс-308» / А.Б. Чарьев // Птица и птицепродукты. – 2010. – №6. – С.30-31.
6. Полтавські глинясті кури (рекомендації по розведенню) / [Т.В. Мосіякіна, Г.Т. Коваленко, Ю.О. Рябоконь та ін.]. – Бірки. – 2005. – 31 с.
7. Розведення, вирощування та утримання бірківських м'ясо-яєчних курей: методичні рекомендації / [О.О. Катеринич, Ю.О. Рябоконь, Ю.В. Бондаренко та ін.]. – Бірки, 2005. – 51 с.

Біологічний контроль в інкубації

Ведення товарного птахівництва неможливо без штучної інкубації, яка дозволяє виводити молодняк у будь-який час року, коли є повноцінні інкубаційні яйця.

Однак для того, щоб інкубація була дійсно ефективним способом розмноження птиці та приводила до поліпшення її характеристик, необхідно постійно спостерігати за життям зародків, не допускати відставання їх в розвитку, направляючи його хід в потрібну сторону. Біологічний контроль включає в себе ці спостереження і є не ізольованим прийомом в птахівництві, а частиною всієї зоотехнічної роботи пов'язаної з розмноженням птиці та підвищенням її продуктивності.

До завдань біологічного контролю відноситься:

- визначення біологічну цінність інкубуємих яєць;
- встановлення причини незадовільних результатів інкубації;
- уточнення режиму інкубації в конкретних умовах;
- знайти прийоми поліпшення якості виведеного молодняка птиці.

Для отримання відомостей, необхідних для характеристики якості інкубуємих яєць та умов їх виробництва і зберігання, для повної оцінки умов та режиму інкубації і якості виведеного молодняка слід проводити біологічний контроль під час всього технологічного процесу.